

Tư tưởng Hồ Chí Minh về vai trò, trách nhiệm của người thầy trong công tác giáo dục đào tạo đại học hiện nay

Lê Đức Hậu*

*Học viện Cảnh sát nhân dân

Received: 10/7/2024; Accepted: 16/7/2024; Published: 7/8/2024

Abstract: President Ho Chi Minh emphasized: “The task of education is very important and glorious, without teachers there is no education... without education, without cadres there is no talk of economy or culture”. Teachers are the ones who guide and lead the younger generation to gradually grasp the truth of the times, so any documents and curriculum, no matter how good, without teachers to guide them, will not be able to exert their full effect on the younger generation. Teachers are the decisive factor in the quality of education, the product of teaching is the future of the nation.

Keywords: Ho Chi Minh's thought, Role and responsibility of teachers

1. Đặt vấn đề

Sự nghiệp giáo dục đào tạo được xác định rõ là sự nghiệp chung của Đảng, Nhà nước và toàn xã hội những người trực tiếp thực hiện nhiệm vụ là nhà giáo. Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, vấn đề then chốt quyết định chất lượng giáo dục đào tạo chính là đội ngũ thầy cô giáo và cán bộ quản lý giáo dục. Thầy cô mang trên vai nhiệm vụ nặng nề là đào tạo cán bộ cho đất nước và là yếu tố quyết định đến chất lượng giáo dục, sản phẩm dạy học là tương lai của dân tộc. Vì vậy mỗi nhà giáo cần quán triệt đầy đủ, sâu sắc, toàn diện những lời dạy quý báu, những quan điểm của Chủ tịch Hồ Chí Minh về giáo dục, về vai trò, trách nhiệm của người thầy đối với Tổ quốc, với nhân dân.

Đảng và Nhà nước ta hết sức chăm lo phát triển sự nghiệp giáo dục - đào tạo, đã có những quyết sách nhằm phát huy mọi tiềm năng của con người, trong đó có đội ngũ thầy, cô giáo và những người làm công tác quản lý giáo dục. Đảng và Nhà nước ta luôn khẳng định vị trí, vai trò to lớn của giáo dục, đào tạo trong sự nghiệp cách mạng. Tại Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XIII khẳng định giải pháp nâng cao chất lượng đội ngũ nhà giáo là khâu then chốt có tính quyết định để thực hiện mục tiêu phát triển giáo dục. Đại hội XIII nhấn mạnh: “chú trọng đào tạo, đào tạo lại đội ngũ GV đáp ứng yêu cầu đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục, đào tạo”¹.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Tư tưởng Hồ Chí Minh về vai trò, trách nhiệm của người thầy trong công tác giáo dục đào tạo đại học hiện nay

Từ lâu, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn đề cao vị trí,

vai trò của các thầy giáo, cô giáo đối với xã hội - họ là người quyết định thành công công cuộc xây dựng và đổi mới nền giáo dục. Do vậy, Chủ tịch Hồ Chí Minh nhấn mạnh thầy cô giáo phải hội tụ đầy đủ một số phẩm chất sau:

Phẩm chất đầu tiên mà Chủ tịch Hồ Chí Minh đòi hỏi người GV phải có đức và có tài. Đức của nhà giáo là tư cách, tình yêu thương, trách nhiệm đối với nghề, với HS; còn tài là sự am hiểu, vốn tri thức, vốn kinh nghiệm thực tiễn, mỗi thầy cô giáo phải luôn luôn học tập để nâng cao trình độ về mọi mặt. . .

Về phẩm chất đạo đức nhà giáo, Chủ tịch Hồ Chí Minh nêu lên những phẩm chất cơ bản, đó là: hết lòng phục vụ Tổ quốc và nhân loại, phục vụ nhân dân; yêu thương học trò và yêu nghề; yêu lao động và quý trọng người lao động chân tay; có tinh thần đoàn kết, giúp đỡ nhau cùng tiến bộ. Chủ tịch Hồ Chí Minh còn nhấn mạnh, đạo đức nhà giáo yêu nghề, yêu trường thôi chưa đủ mà phải yêu chủ nghĩa xã hội bởi đó là mục tiêu mà dân tộc đang hướng tới.

Về trí tuệ và tài năng, theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, một nhà giáo giỏi không đòi hỏi phải tinh thông tất cả mọi lĩnh vực, hiểu hết tri thức của nhân loại, nhưng do yêu cầu của nghề nghiệp nên nhà giáo phải không ngừng trau dồi kiến thức, đặc biệt phải làm thạo lĩnh vực chuyên môn của mình, đáp ứng ngày càng tốt hơn sự nghiệp giáo dục - đào tạo; không được bằng lòng với kiến thức đã có, thường xuyên tích lũy kiến thức, tự học, tự bồi dưỡng, nâng cao trình độ chuyên môn, phương pháp sư phạm để thực sự là tấm gương sáng cho HS noi theo. Từ đó, Người khuyên mọi người thực hiện theo lời dạy của Lênin: “Học, học nữa, học mãi” và lấy phương châm “học không biết

1. Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII. Sđd, t.I, tr.232

chán, dạy không biết mỗi” của Khổng Tử để thực hành trong công việc. Bên cạnh yêu cầu về chuyên môn, nghiệp vụ, Bác còn lưu ý GV phải coi trọng học tập chính trị để củng cố đạo đức cách mạng, giữ vững lập trường, nâng cao hiểu biết chính trị để hoàn thành tốt nhiệm vụ “trồng người”.

Song hành cùng với đức và tài, Chủ tịch Hồ Chí Minh còn đặc biệt quan tâm đến phương pháp nêu gương của GV, bởi: “một tấm gương sáng còn hơn 100 bài diễn văn tuyên truyền”², do đó tấm gương nhà giáo có tác dụng giáo dục HS rất lớn. Thầy tốt thì có ảnh hưởng tốt, thầy xấu thì có ảnh hưởng xấu; một tấm gương sáng của người thầy sẽ có cả một thế hệ noi theo, ngược lại một hành vi xấu của người thầy có thể làm tổn thương, làm mất niềm tin của một lớp người. Người thường dặn dò, các thầy cô giáo không được đánh mất phẩm chất của mình, dù hoàn cảnh nào cũng là phải tấm gương cho HS noi theo, tránh thái độ thờ ơ đối với xã hội, xã rời đời sống thực tế, lười biếng trong học tập và nâng cao trình độ; thái độ kềm cựa địa vị, xem nhẹ công việc của mình, thiếu tinh thần xây dựng tập thể.

Kế thừa và phát huy truyền thống “tôn sư trọng đạo” của dân tộc, thực hiện tư tưởng của Chủ tịch Hồ Chí Minh, quán triệt sâu sắc quan điểm chỉ đạo của Đảng và Nhà nước, Bộ Giáo dục và Đào tạo hết sức chăm lo phát triển sự nghiệp giáo dục – đào tạo, đã có những nghị quyết, chỉ thị, quyết sách nhằm phát huy mọi tiềm năng đội ngũ thầy cô giáo và những người làm công tác quản lý giáo dục như: Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 4/11/2013 Hội nghị Trung ương 8 khóa XI về “đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế”; Nghị định 71/2020/NĐ-CP “*về lộ trình nâng trình độ chuẩn đào tạo GV*”; Chỉ thị số 1737/CT-BGDĐT ngày 7/5/2018 về “*tăng cường công tác quản lý và nâng cao đạo đức nhà giáo*”; Quyết định số 89/QĐ-TTg, ngày 18/1/2019, của Thủ tướng Chính phủ “*phê duyệt Đề án nâng cao năng lực ĐNGV, cán bộ quản lý các cơ sở giáo dục đại học đáp ứng yêu cầu đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo giai đoạn 2019-2030*”

Tuy nhiên, với tinh thần cầu thị, “tự soi, tự sửa”, chúng ta cũng cần nghiêm túc, thẳng thắn nhìn nhận, công tác đào tạo đại học, vai trò, trách nhiệm của thầy cô giáo trong giảng dạy đại học còn không ít những hạn chế: Một số thầy cô giáo, cán bộ quản lý giáo dục

chưa thực sự tâm huyết, yêu nghề trong giảng dạy; chưa làm tốt vai trò, trách nhiệm của mình trước yêu cầu đòi hỏi ngày càng cao của hoạt động giáo dục; nhiều GV chưa gương mẫu về mọi mặt, không ngừng bồi dưỡng phẩm chất đạo đức cách mạng, chính trị, thậm chí suy thoái về phẩm chất đạo đức, lối sống, là tấm gương xấu đối với sinh viên. Nội dung giảng dạy còn nặng về lý thuyết hàm lâm mà coi nhẹ thực hành, sách vở, chưa phù hợp với đặc thù khác nhau của các loại hình cơ sở giáo dục. Nguyên nhân của những hạn chế đó là: do tác động của mặt trái nền kinh tế thị trường, của cơ chế, chính sách trong giáo dục đại học, đặc biệt thu nhập, đãi ngộ của giảng viên chưa tương xứng.

2.2. Biện pháp nâng cao Tư tưởng Hồ Chí Minh trong công tác giáo dục đào tạo đại học hiện nay

Đất nước ta trong giai đoạn hiện nay cũng chịu sự chuyển biến của bối cảnh thế giới và trong nước tác động đến công tác giáo dục đào tạo đại. Thực tế này đòi hỏi Bộ Giáo dục và Đào tạo phải hết sức coi trọng, quan tâm đến công tác giáo dục đào tạo đại học, trong đó trách nhiệm của thầy cô giáo rất nặng nề. Để đáp ứng yêu cầu đặt ra cần quán triệt tư tưởng Hồ Chí Minh trong công tác đào tạo và giảng dạy đó là:

Thứ nhất, mỗi thầy cô giáo phải luôn ý thức đầy đủ sâu sắc lời dạy của Chủ tịch Hồ Chí Minh: “Nhiệm vụ của thầy cô giáo rất nặng nề, nhưng rất vẻ vang. Muốn làm tròn nhiệm vụ đó thì phải luôn gương mẫu về mọi mặt, không ngừng bồi dưỡng đạo đức cách mạng, lập trường chính trị; phải ra sức đoàn kết giúp đỡ nhau cùng tiến bộ, xứng đáng là chiến sĩ tiên phong trên mặt trận giáo dục, đào tạo của ngành”. Do đó, thầy cô giáo thường xuyên rèn luyện, tu dưỡng đạo đức cách mạng; nghiêm túc quán triệt, gương mẫu đi đầu trong thực hiện Nghị quyết TW4 (khóa XII) về tăng cường xây dựng, chỉnh đốn Đảng; ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ; là tấm gương sáng về đạo đức cách mạng, ý chí học tập vươn lên; là người truyền cảm hứng, thổi lên ngọn lửa đam mê học tập, tự tôn nghề nghiệp, khát khao cống hiến cho lý tưởng cách mạng trong mỗi sinh viên.

Thứ hai, với phương châm “học tập suốt đời” do vậy, mỗi thầy cô giáo phải có trách nhiệm đi tiên phong trong việc “tự học”, tự nghiên cứu nâng cao trình độ chuyên môn để đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ được phân công. Đây là một trong những đặc thù của người tri thức, mà theo Chủ tịch Hồ Chí Minh đó là

2. Hồ Chí Minh: Toàn tập, Nxb. Chính trị quốc gia, H.2011, t.1, tr.284

nhệm vụ hàng đầu của tri thức, của nhà giáo – “chỉ có một thứ ham là ham học, ham làm, ham tiến bộ”³.

Thứ ba, thầy cô giáo phải là tấm gương sáng để học viên noi theo. Đề là một tấm gương sáng để các thể hệ sinh viên noi theo, bản thân mỗi thầy cô giáo phải đi đầu thực hiện tốt các chủ trương, đường lối, chính sách của Đảng, pháp luật của Nhà nước, đi đầu trong mọi công việc của khoa, bộ môn, làm việc hết sức mình, làm việc chất lượng, làm việc có hiệu quả, có năng suất. Bản thân mỗi thầy cô phải phải xây dựng cho mình một phong cách sống khiêm tốn, giản dị, điều độ, ngăn nắp, không ham danh lợi, chức quyền.

3. Kết luận

Tư tưởng Hồ Chí Minh về vai trò của người thầy trong sự nghiệp giáo dục đào tạo không chỉ là triết lý, lý luận mà còn có ý nghĩa thực tiễn, ý nghĩa giáo dục rất sâu sắc; chứa đựng những lời dạy hết sức sâu sắc và thấm thía của Chủ tịch Hồ Chí Minh đối với những người làm nghề giáo. Trước yêu cầu tình hình

3. Hồ Chí Minh – Toàn tập, T5, Nxb CTQG, H.2011, tr.292

mới hiện nay, hơn lúc nào hết cần nâng cao học tập tư tưởng Hồ Chí Minh, với những luận điểm khoa học, thiết thực về năng lực, phẩm chất của nhà giáo; xây dựng lòng yêu nghề, yêu người; tạo động phát triển nền giáo dục; xây dựng được đội ngũ những người làm công tác giáo dục có đầy đủ phẩm chất, năng lực, vừa “hồng”, vừa “chuyên” như Chủ tịch Hồ Chí Minh hằng mong muốn. Điều này không chỉ khẳng định tri thức, trình độ phát triển giáo dục của dân tộc mà còn góp

Tài liệu tham khảo

(1) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 10, Nxb CTQG, Hà Nội, 2011, tr.345.

(2) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 14, Nxb CTQG, Hà Nội, 2011, tr.402.

(3) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 14, Nxb CTQG, Hà Nội, 2011, tr.403.

(4) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 10, Nxb CTQG, Hà Nội, 2011, tr.273-274.

(5) Đảng Cộng sản Việt Nam, Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII, Nxb CTQG, Hà Nội, 2016, tr.117.

Biện pháp thúc đẩy tinh tự giác, tích cực học tập... (tiếp theo trang 202)

Ba là: Trang bị đầy đủ CSVC, sân bãi, dụng cụ tập luyện, thường xuyên tổ chức các giải đấu BC

Trên cơ sở điều kiện thực tiễn của nhà trường, cần có sự quan tâm đúng mức đến CSVC và dụng cụ tập luyện môn BC, bảo đảm đầy đủ cả về số lượng và chất lượng cho quá trình giảng dạy, học tập và luyện tập của GV và SV. Kịp thời khắc phục, sửa chữa sân bãi luyện tập đã xuống cấp, xây mới thêm sân BC đúng tiêu chí so với số lượng SV.

Cùng với đó, nhà trường cần xây dựng kế hoạch cụ thể về tổ chức các hoạt động ngoại khóa cho SV như: Tổ chức giao hữu BC giữa các khoa; liên kết với các nhà trường khác trên địa bàn để tạo sân chơi, thi đấu, từ đó tạo nên sự quan tâm, hứng khởi và tích cực của SV. Khuyến khích luyện tập luyện TDTT, đồng thời có sự khen thưởng, khích lệ, biểu dương xứng đáng với những tập thể và cá nhân có thành tích cao trong các hoạt động TDTT nói chung và BC nói riêng.

3. Kết luận

Việc tạo nên sự tự giác, tích cực trong cho SV, giúp họ có động cơ học tập tốt môn BC là điều rất quan trọng. Bài viết trên cơ sở phân tích lý luận, đánh giá thực trạng, từ đó đưa ra một số biện pháp cần thiết tuy chưa phải là toàn vẹn, nhưng là cơ sở để

từng bước thúc đẩy tinh thần học tập, phát triển của SV. Những vấn đề nêu ra không phải chỉ giới hạn đối với người dạy và người học, mà đó là sự tác động đối với toàn thể các cơ quan chuyên môn, sự liên kết của các khoa và sự chỉ đạo chung nhất của nhà trường. Chỉ có như vậy, mới tạo nên sự thay đổi, phát triển mạnh mẽ, giúp SV ngày càng tích cực, tự giác và hoàn thiện hơn trên tất cả các mặt, đáp ứng được đòi hỏi ngày càng cao của thực tiễn.

Tài liệu tham khảo

[1] Bộ Giáo dục và Đào tạo (2015), “*Đề án tổng thể phát triển GDTC và thể thao trường học giai đoạn 2015 - 2020, tài liệu hội thảo về công tác GDTC trường học*”. Hà Nội

[2] Lưu Quang Hiệp, Phạm Thị Uyên (2017) *sinh lý học TDTT*, NXB TDTT. Hà Nội

[3] Đinh Lãm, Xuân Ngà, Hữu Hùng, Nghiêm Thúc (1997), *Bóng chuyền*, NXBTDTT. Hà Nội

[4] Dương Nghiệp Chí, Trần Đức Dũng, Tạ Hữu Hiếu, Nguyễn Đức Văn (2004), *Đo lường thể thao*, NXBTDTT. Hà Nội

[5] Nguyễn Toán, Phạm Danh Tồn (2000), *lý luận và phương pháp TDTT*. NXB TDTT. Hà Nội

[6] Nguyễn Đức Văn (2000), *Phương pháp thống kê trong Thể dục Thể thao*; NXB TDTT. Hà Nội